

Tõe Sõnumid

11. aastakäik.

Tallinnas, 1927.

Nr. 4.

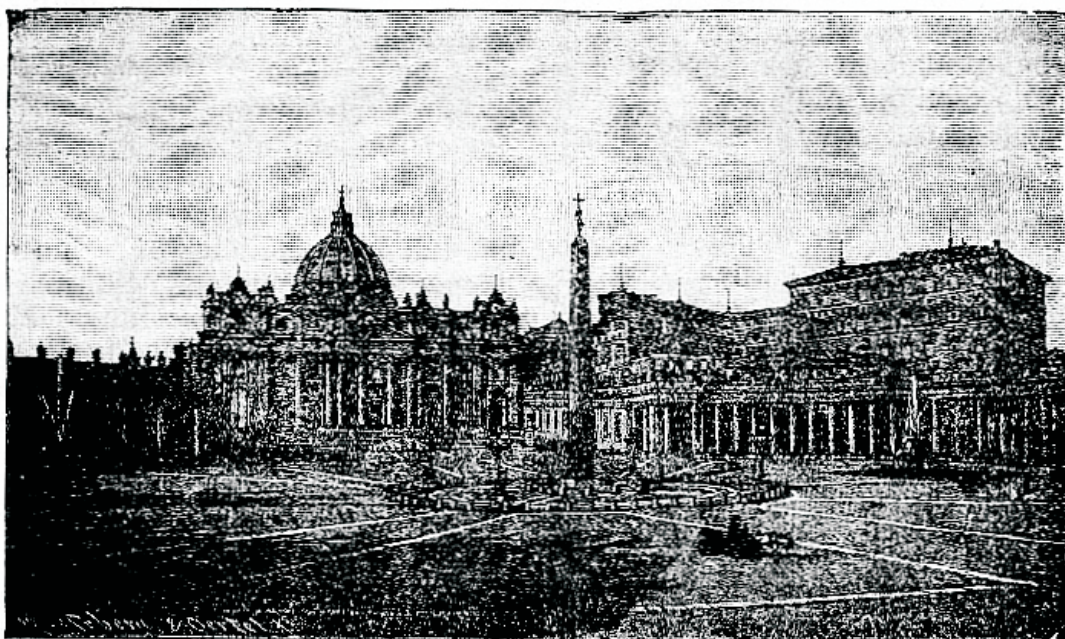
Sauataguse elu saladused

Spiritism

„Moodsa eduaja inimene on saanud wae-
feks ihu ja hinge poolest. Mis aitab see,
kui meie enda mõistusega, kui puurmasi-

Mis aitawad kõik tehnilised edusammud,
kui meie waimnälgib!“ (Zach.)

Nõnda ohtawad paljud meie „teaduslike
edu“ ajajärgu esitajatest, kes kord selle „edu“

Watikaan — paawsti loss, ühes Peetri kirikuga Roomas. — Katolitsism, oma üleilmse mõjuga, on ka spiritismi lewinemisele suureks toeks.

naga, looduse saladustesse tungime ja selle peidetud warandused päewawalgele toome, — mis kasu toob see, kui meie need loodusewaimud ainult eneste omakasupüüdlite tujude teenistusesse rakendame, need türanilisele walitsemisele awitameme ja nõnda kõik inimsoo kõlblise jõu ja wabaduse häwitame?!

iile väga waimustatud olid, lootes, et see inimsoo ka sisemiselt rahule ja õnnelikkusele wastu wiib. Täna on aga asjad-lood hoopis teised ja inimfond tunneb end seesmiselt endiselt tühja olewat. Et inimesed küll sisemiselt usungu Jumalasse tunnawad, ometigiegi suudamad tarmilise weendumuse ja kindlusega

sellest finnihaarata, mis nägematu, waid nende soow on „näha“ ja kättega katsuda, nagu wanasti Toomas.

Et seda puudust täita, on hingewaenlane mitmesuguseid ebaabinõusid väljamõtelnud ja neid aja nõuete kohasesse wäljumusesse asetanud.

Üks neist abinõudest on spiritism. „Möödunud aastasaja tsel on spiritistlik liikumine oma alguse saanud, mis suguses kergesti wana aja waimude ja esiwanemate austamise kultust wõib äratunda.

Selgeltnägija Andrew Jackson Davis'ele, kes 1846. aastal New-Yorkis meediumiliste ettekannetega ja sellesüüsilise kirjanduse lewitamisega algust tegi, seltsisid weel öed Leah ja Katarine Fox'id kaasalustajatena juure.

Saladusline koputamise lugu tegi need mõlemad öed kuulsaks ja nad said waimudega praktilise läbikäimise meetodi algatajateks. Igaöösisel koputamises wastu maja sesna uskusid nad ühte waimu tegutsawat. Otskoheste hüüete pääle wastati wäljemalt koputamisega seina wastu, mis sugust lõpets arwudetarwitamise läbi sõnadesse ümberpanna sai. Kolm korda koputamine tähendas „ja“, ühefordne kloppimine tähendas „ei“ jne. Waimudega läbikäimist sai aegajalt täiendada, nõnda et waimud meediumi (wahiisku) läbi, kirjutamise ja märkide tegemise otstarbeks, pliiatsit wõi krihwelt tarwitasiid. Uja jooksul jõuti waimude kirjani, ilma wahiiskuta.

Spiritistliste istangute kohta professor Zöllner'i kortlis, Leipzigis, ütles ufuteadlane Zöckler, „et need alati päewa ajal ja mitme teise looduseuurijast tunnistajate, iseäranis professorite Wilh. Weberi, Th. Fechneri, Schreibneri ja teiste juuresolekul ärapeeti“. Sellele järgneb mitmesuguste üleloomulikude sündmuste kirjeldus. Müncheni professor Karl du Perl, kes on mitmed kirjatoõd nõiduse ja müstika üle kirjutanud, ütles oma uurimiste kohta spiritismist: „Spiritistlikud ilmutused on tõeasjad. Spiritistlike ilmutuste seadusepärasuse äratundmine on kindlustuseks, et spiritism enda arenemiskäigus ikka enam teaduseks saab. Sellel arenemiskäigul ei wõi loomulikult teist lõppu olla, kui et järgmisel aastasajal fogu maailm spiritismi uskuma saab“ (Spiritism lhf. 70). Mõnede petiste meediumide sissekukkumine wõib küll teise maailma wägede tegewuses oleku silmnähtawat tunnistust waewalt nõrgendada.

Spiritism religioonina.

Spiritism ei taha aga mitte üksi katsete

osa etendustega rahule jääda, waid tõeline religioon olla. Tema keskpunktiks on läbikäimine furnutega. Selle laudu ühendab ta end kõigi teiste õpetuste ja usutunnistustega.

Karl Rappard'i järele peitub spiritismi peatugewus lauses: „Sa oled surematu, ja wõid seda teada, et sa surematu oled“. „Spiritism“, lhf. 21. Spiritistlik meedium, Florence Maryati kirjatoõ kannab päälkirja: „Surma ei ole olemas“, ja toetab end see juures ebaõigustatult piibli alusele. Edasi weldatse õigusega et kõik katoliku kiriku muinasjutud ja imed kui ka „nende isikute imeline wõi üleloomulik tagasi tulek, kes juba olid äraläinud“, spiritismil põhjeneda.

Jesuiitide pater, Walter A. Römer ütles „Wester Waichmann'i“ järele 27. märtsil 1924. aastal ühes kõnes, rääkides „Katoliku kiriku ja spiritismi üle“, mida raadio kaudu kõiksiale lewitati: „Kirik (katoliku) on alati läbikäimist furnutega õpetanud, et see nii kasulik kui ka ilus, trööstiw ja ülendam on. Üst pühadega läbikäimisesse ulatab aegloo warasematesse aegadesse... See pühadega läbikäimine on, minu sõbrad, tõeline spiritism, tõeline läbikäimine selle maakera ja teiste wahel“.

Ra protestantide laagris ei ole puudu lausetest, mis suguseid eht spiritistlisteks wõiks nimetada...

Ütelus, et inimene ei pea mitte surema, on küll leida piiblis, kuid mitte jumaliku tõena, waid saatana esimese algwalena, mao, selle esimese meediumi läbi, kes ütles „Teie ei pea mitte surma suremal“ (1. Mof. 3, 4.) Üheski teises kohas ei nimeta püha Kiri ei inimest ega inimhinge surematuks.

Selle wastu nimetatakse aga elu ja ilmsuremata olekut jumala anniks, Kristuse läbi. Teised kirjakohtad ütlewad et Jumal on „kes üksi ei wõi surra“ (1. Tim. 6, 16). Inimene wõib igawest elu ainult sel teel saada, mis Jumal ewangeliumi läbi temale näitab. Surnud ei lähe piibli õpetuse järele mitte kohe surematu olemustena, kas Jumala juure wõi jälle igawesesse piina, waid nemad on tõelikult „surnud“ kuni ülestõusmise päewani. Ilma ülesäratamata ei ole Pauluse usu järele (1. Kor. 15, 16-18) ühtegi lootust elada. Ja et ka enne ülesäratamist mingit „Jumala-juures-olemist“ ei ole, ütles Paulus selgesti: „Siis (ilma ülesäratamata) on ka need, kes Kristuse sees on läinud magama, hukka läinud“. 1. Kor. 15, 18. Nüüd mõistame meie, mis-

pärast piibli Jumal oma rahvale wana paganlusest pärit furnutelt küsimuse wiisi kõigewaljemini hulla mõistis. Need ei ole mitte furnute waimud, kes sel wiisil wastawad, waid saadana waimud.

Piibel wõimaldab meile waate waimude walda. Looja lõi pääle maakera weel lugemata hulk teisi maailme, misugused jumalarnastele olewustele „würstidele ja wägewatele, würstiriikidele ja walitsustele taewaste sees“ elutsemeteks on. Lugemata kääjalad, ingliteks nimetatud, on kuningate kuningate teenrid. Kõik need loodolewused on niisama tõelikult olemas, kui need taewatehad, misuguseid meie linnutee walgusuduna imestame.

Ruri sai alguse waimude ilmast wastuhakkawa äralangemise läbi Jumalast; eneseülendamine ja enesearmastus pimestasid ingelwürsti, lutsiferi, keda walgusekandjaks nimetatud Efej. 28, 13 - 19). Sellejärele kui kolmas jagu ingleid äraeksitaja poolele olid asunud, tõukas Mikael (s. t.: Kes on kui Jumal?) saadana ja tema inglid walguse riigist wälja. (Jlm. 12, 7-9).

Äraeksitamise lugu kordus selle maa pääl esimese inimese juures Paradiisis. Kawalusega ärawõidetud ja ekstitatud said ingelwürsti julaseks ja see maa sai „tema riigiks“. Ei inimesed ega inglid ei tunnud kurja, tema lõpujärel dustega.

Jumal lasseb kogu maailmkonna silme ees siin maakeral patu küpsuse astmele jõuda, ilma et ta kõikwõimsa sõna läbi kurjust takistaks ehk ta häädust sunduslikelt teostaks. Wõitwa armastuse läbi, mis langenud inimese waba poolehoiu wõitmise pärast wae-wa näeb, awaldab end Jumala olewuse sügawus, nagu seda ükski loodolewus ei oleks wõinud iial arvata.

Jumal patub äraeksitatutele lunastust, kowasüdamlistele ja kõigele kurjale ühes selle maailmaga teeb ta aga jäädawa lõpu. Igal inimesele wõimaldatakse weel kord otstustada ja walida, mida nende algwanemad, Adam ja Ewa, taotasid. See asetab

meid wana wõitluse ette: „Sest meil ei ole mitte wõitlemist were ja liha wastu, sellefinatse maailma pimeduse walitsejate wastu, waimuliku kurjuse wastu taewaste sees“. Ew. 6, 12.

See wõitlus saab seda hädaohtlikumaks, mida enam kristlik paiste wõi nägu meid saadanlikku ekstitusesse peidab; „sest saadan ise teeb end walguse inglisk“. Sellest waatepunktist näitab piibel ajaloo käiku. „Uga pahad inimesed ja petised lähewad ifka peale kurjemaks, nemad ekstitawad ja neid ekstitatakse“. 2. Tim. 3, 13.

Kawalamad ekstitused ja wõitluse suurem ägedus näitawad lähenemat lõpu aega. „Häda neile, kes elawad maa ja mere peal, sest et kurat teie juure maha on tulnud ja temal on suur wiha, sest ta teab, et temal pisut aega on“. Jlm. 12, 12.

Kõike maailma waldab teadmatalt saadanlik mõju. Kogu kahju suurus saab alles siis awalikuks, kui selle mõju all olnud ifitud tdest weendunud saawad ja tahawad usklikuks saada. Siis korduwad sagedasti niisugused asjad, nagu Paulus kurjast waimust waewatute üle kirjutab. Paulus wõrdleb neid inimestega „kes ifka õpiwad ja ei wõi iial tõe tuudmisele saada... need on inimesed kelle meel on ära rifutud ja kes kõlwatumad on usu poolest“. 2. Tim. 3, 7. 8.

Enne kui Kristus tuleb ja Rahuwürstina kurjawaimude tegewusele lõpu teeb, awaldab saadan oma täit tegewust „kõige walewägedega ja imetähtede tegewusega“. 2. Tess. 2, 9. See on spiritismi tegewuse selge kirjeldus wiimasel ajal. Spiritism on aegade märk. Saadana waimud ujutawad enda tegewusega maailma üle, teades et neil wähe aega on. Saatanlikud sõjad, on „selle maailma würsti“ töö, „Sest needfinatfed on kurjawaimude waimud, kes imetähti teewad, kes wälja lähewad maa ja kõige kuningate juure neid kõigewägewama Jumala suureks päewaks sõtta koguma“. Jlm. 16, 14.

Rus on furnud?

Troostisõna leinajatele.

Mis on inimese loomus? Kas ta on surelik wõi suremata? Meie näeme, kuidas inimene sureb. Kas on ta siis tõelikult furnud, wõi elab ta weel? Kas temal on enesest suremata hing, wõi on lõppemata

elu and Jeesuse Kristuse läbi? Kas peitub inimeses loomulik surematus, wõi on see omadus ainult Jumalal olemas?

Need on tähtsad küsimused, sest et surm igalpool walitseb. Igal pool wõib temaga kokkupuutuda. Tema ohwite arv ulatub

miljonitesse. Igal linnal ja alewil on omad furnuaiad. Waewalt on leida maja, kus furn ei oleks peatanud. Meie kõik oleme tema oda tunnud. Kus on furnud? Meie hüüame nende poole, aga nemad ei wasta meile mitte. Meie puudutame neid armastawa käega, aga mingit wastust Surmariigis on waitus ainuwalitseja.

Meie jätame haua maha ja pöördume elawate poole; aga nende arwamised pole kooskõlas. Nende wastufaiwad seletused ei wõi ju kõik õiged olla. Mis on inimese loomus? Et meie sellele mingit otsekohest wastust ei saa, pöörame end ära inimlikkudest waadetest, et Jumalalt küsida. Siin peame oma küsimusele kindlasti wastust saama, wõi peawad nad igawesti lahendamataks jääma. Kui Jumal meile wastust ei anna, jääme meie pimedusesse. Ilma tema sõnata oleme kui laew tüürita ja kompassita ja meie ei tea, kuhu meid aetakse. Meie ei loe sellepärast, et üht teatud punkti tõendada, et mingit waadet kaitseada. Ei, ei, meie tahame tõtt teada saada. Meie tahame eluallikat leida, — elu sealpool hauda. Seameelega tahame oma arwamise kõrvaldada. Jumala sõna peab meie juht olema. Tema otjuste alla tahame endid paenutada.

Kas surelik wõi suremata?

Mis on inimese loomus? Mis suguse wastuse annab piibel. Jumala Waimust walgustud apostel Paulus ütles ühes oma saatja, Barnabas'ega meestele Lüütras: „Meie oleme ka niisamasugused nõdrad (surelikud — alg-keeles) inimesed, kui teie.“ Ap. t. 14, 15. Mitte kusagil tõe raamatus ei kirjutata inimest surematuks. Apostel Paulus seletab suures ülestõusmise peatükis, 1. Kor. 15, et lunastatud inimesele alles tema ülestõusmisel wõi muutmisel surematus ofaks saab. See imeline muudatus surelikkusest surematusesse leiab aset Jeesuse tulekul, kui Jumala Poeg tuleb, et oma lapsi wiia taewastesse hoonetesse, mida ta neile walmistanud. Seal saawad nad selle palge ees elama, kellest öeldud on: „Meie Jumal on üks äralõpetaja tuli.“ Etsialgu jäeb tõsiasi püsima, et Jumal, Isa üksi surematust omab: „kes elab ühes walguses, kuhu ükski ei saa, keda ükski inimene ei ole näinud.“ 1. Tim. 6, 16. Mitte ainsamat lordagi ei öelda, et harilik inimene surematu on. Palju enam manitseatakse meid, et meie „hulkamata õnne otfikime.“ Rom. 2, 7. Meie ei tarwitse midagi otstida, mida meie juba emame. Meie Onnistegija on „elu ja hukka-

minemata põlwe walge ette toonud. 2. Tim. 1, 10. Jah ainult ewangeliumi läbi, mida meile Jeesus ilmutab, wõib surematust saawatada. Meil ei ole teda weel mitte, sest see „surelik peab enese peale wõtma surematuse“ alles õigete ülestõusmise puhul. 1. Kor. 15, 53.

Mis on nüüd inimese loomus. Kas omab ta suremata hinge eneses, wõi on igawene elu Jumala armuand? Ütelust „suremata hing“, ehk suremata waim ei ole piiblis kusagil leida. Selleasemel loeme aga: „Hing, kes pattu teeb, peab surema.“ Hesek. 18, 4.

Muutub põrmuks tagasi.

Mis on inimese loomus? Kas loodi teda suremata olewuseks, wõi wõib ta põrmu tagasi pöördä. Laseme Jumala sõnal enesele rääkida: „Ja Jehoowa Jumal walmistas inimese, kes põrm on, mullast, ja puhus tema ninasse elawat õhku, nõnda sai inimene elawaks hingeks.“ 1. Moos. 2, 7. See salm ei ütle mitte, et Jumal inimesele suremata hinge oleks annud; ei, waid temase puhutud eluõhk tegi teda üheks elawaks hingeks wõi elusolewuseks. Kui temalt eluõhk tagasi wõetakse, pöörab inimene põrmu tagasi. Kuulgem Jumala otjust: „Oma palehigi sees pead sa leiba sööma, seni kui sa jälle mullaks saad, sest sestjast oled sa wõetud; sest sina oled põrm, ja pead jälle põrmuks saama.“ 1. Moos. 3, 19. Siin räägib Jumal inimesele. Ta ütleb: „Sina... pead jälle põrmuks saama.“ Edasi ütleb ta weel: „Ja nõnda põrm jälle mulda saab, nõnda kui ta on olnud, ja waim jälle Jumala juure läheb, kes teda on annud.“ Rog. 12, 7. Waimus on elu, mis suguse Jumal jälle oma juure wõtab — kuna inimene põrmu tagasi läheb.

Surmas teadmatuses.

Mis on inimese loomus? Mis sugune on tema oluford surmas? Meie loeme: „Hauas, kuhu sa lähed, ei ole ühtegi tegemist ega äramõtlemist, ei tundmist ega tarkust.“ Rog. 9, 10. See on lihtne, selge kõne. Meie läheme hauda, furnute juure. Meie ei lähe ei tasujaamise paika ega ka nuhtlusepaika, waid läheme furnute juure. Ja hauas ei ole, „ei tegemist ega äramõtlemist, ei tundmist ega tarkust.“ Surnud magawad, lamawad hauas ja on wait. „Surnud ei kiida mitte Jehoowat, ega need kõik, kes alla lähewad senna waitse wõika paika.“ Paul. 115, 17. Kas nad on targemad enne sinna jõudmist? Seda tõendatakse küll mõningate

poolt, kuid meie jääme wägewa sõna juure et sealt selle küsimusele wastust saada: „Need kes elus, teawad, et nemad peawad surema; aga surnud, need ei tea midagi; ja neil ei ole enam siin ühtegi palka, sest nende mälestus unustatakse ära; nende armastus, nii hästi kui ka nende wihkamine, ka nende kaetsemine on ju kadunud, ja neil ei ole elades ühtegi osa enam ei ühestki asjast, mis päikese all tehakse.“ Rog. 9, 5. 6. Sest „kui tema waim wälja läheb, siis läheb ta jälle mulda; j e l s a m a l p ä e w a l l ä h e w a d t e m a k ö r g e d m ö t t e d h u k k a.“ Laul 146, 4. Siin öeldakse selgesti, et surnud kõigewähematki ei tea. Nad ei mõtle midagi enam. Nad on teadmatuses. Nad puhkawad kuni ülestõusmiseni. Need on Jumala sõna selged seletused, mida meie muuta ei saa, ja millele ka wasturääkida ei saa.

Mis sugune on ebaõige seletamiswiis?

Mõningad wõiwad öelda: See on ebaõige seletamiswiis. Nad ehmatawad mõtte juures, et nende sõbrad hauas on. Aga kas on see ebaõige seletamiswiis? Meie Jumal on meiega ja walwab meie üle, olgugi et meie magame. Ema wiib oma lapsi õhtul magama, kohendab waiba tema wäikese kogu üle, ja head ööd soowiwa suudluselga suigub ta unne. Olgugi, et ta magusas unes teadmatuses on, ei ole ta siiski ema poolt unustatud, ja ta äratab oma wäikese hommikul jälle. Nii on ka meie armsa Jumalaga. Ta walwab surnute üle. Nad lamawad teadmatuses omas unes ja ei wõi aega mõõta; sest et nende mõtlemine on seismas. Nastasajad wõiwad mõõduda, aga neile on see kui filmapilk. Lahkumise puhul ütlesid nad oma armsatele elage hästi, ja uinusid magama. Nad ei tea enam midagi. Järgmisel filmapilgul, neile, kuulewad nad eluandja healt, kes neid äratab. Olid nad ustawad, saawad nad oma armsamaid jälle kaelustama. Lahkumisaeg näis lühikene olewat. Siin elus läheme meie õhtul woodisse; ja kui meil terwe uni on olnud, siis on öö möödunud, enne kui seda teatakse. Samuti on surmas lugu. Jumal teab, kus surnud puhkawad; ja kui tema juures aeg tulnud on, äratab ta neid illes.

Mõttele teiselt poolt, mida see tähendaks, kui kõik surnud elaksid, nii kui mõned usuwad. Meie teame, et igapäew tuhanded inimesed surewad, ja walmis pole, oma Ju-

malale waid surid patustena. Ja kui see arwamine õige oleks, et hõelad surma korral nuhtlusepaika lähewad, siis peaksid lugemata hingede hulgas piinapaigas waewlema, lootusetu olekus olema. Ja mõned oleksid juba kaua selles olukorras, isegi mõned juba aastaajad. Seal on jumalafartmata Rain, kes sarnase õpetuse järele sääl juba üle 5000 aasta wiibib ja põrgu piina kannatab. Ja ikka kannatab ta weel, kuna tema wend, keda ta maha löi, kõrgelt allawaatab ja kõike seda tähele paneb.... Meie küsime: Mis sugune on ebaõige waade — kas uskuda, et hõelad kuni kohtupäewani omas hauas teadmata olekus puhkawad, wõi uskuda, et nemad põrgutules waewlewad, enne kui nende süüasi ettetulnud on? Õigusetunne nõuab, et keegi keda tema süüteo pärast karistatama peab, enne seda karistust kätte ei saaks, kui tema asi weel läbikatjutud ei ole. Meie Jumal on õiglane.

Inimene ei oma enesest mingit surematust. Ei, Kristus on kõik, kõigis. Mingit elu pole temata. Patu pärast sattus inimene surma walitsuse alla. „Sest surm on patu palk.“ Rooma 6, 23. Inimesel pole mingit wõimu surma ärawõitmiseks. Aga tänu Jumalale tema arwamata suure ande eest! „Ja see on see tunnistus, et Jumal meile on igawese elu annud, ja seesama elu on tema Poja sees.“ Kellel Poeg on, sellel on elu, kellel Jumala Poega ei ole, sellel ei ole elu mitte.“ 1. Joh. 5, 11. 12. Kui selgesti seda siin seletatakse! Kõik elu tuleb Jumalast; tema on „eluallikas.“ Laul 36, 10. See hoowab üle loodolewuste: „sest tema sees elame ja liigume ja oleme meie.“ Ap. teg. 17, 28. Kui meid sellest eluallikast eraldatakse, siis sureme; ja meie oleme surnud seni, kui meid ülestõusmise hommikul eluga jälle ühendatud saab. Meie wõime surra, aga meie elu on warjulepandud Kristusega Jumala sees. Kol. 3, 3. See õpetus austab Kristust inimesoo Lunastajana. Temas on elu, aga mitte inimeses eneses.

Aulik ülestõusmise päew.

Surm pole mitte kogu asjaolu lõpp. Ei, iialgi. On üks aulik ülestõusmine olemas. „Sest tund tuleb, millal kõik, kes haudade sees on, peawad tema healt kuulma.“ Joan. 5, 28. Nad tulewad jälle wälja. See lootus ulatab üle haura ja saawutab igawese elu ülestõusmise läbi. „Sest kui meie usume, et Jeesus on surnud, nõnda tahab Jumal ka neid, kes Jeesuse läbi on

läänud magama temaga ettetuna." 1. Tses. 4, 14. Meie Lunastaja ütleb: „Mina olen ülestõusmine ja elu; kes minu sisse usub, see peab elama, ehk tema küll sureb.“ Joan.

11, 25. See aulik lootus kõrvaldab, kõik surma hirmu ja haura pimeduse. Rõõmuga vaatame ülestõusmise päeva peale.

N. P. Neilsen.

Rehata olewusi ei ole taewas

Waewalt on teist küsimust usklikude seas, mis nõnda mitmekesisele mõtlemisele võimalust pakub, kui surmate ülestõusmine. Seda oletatakse ja seletatakse mitmes teises, üks keerulisem kui teine. Harilikult mõeldakse, et kui hää inimene sureb, siis tema keha jäänused mulda asetatakse, kuna sama inimese päris isik wõi olewus taewa wõetawat, kus ta ilma ihuta elada. Kui meie aga selle küsimuse kohta tahame selgusele jõuda, siis peame end kõigis piibli põhimõttest juhatada lastma. Kas leiame kusagilt piiblist tõendusi, et mõne püha mehe waim taewas elab ja tema ihu mullas tõduneb, millel waimuliku, igawese elu kohta enam vähematti tähendust ei ole. Wõtame näituseks usumehe Moosese. Tema üsume küll wiist kõik, et ta usklik mees oli, teda Jumala armust oli igawese elu wäärt arwatud. Ka usume et ta Nebo mäele suri, nagu piiblis kirjutatud: „Ja Jehowa sulane, Mooses, suri senna Moabi maale Jehowa suusõna järele, ja ta mattis teda senna orgu, Moabi maale, Petpeori kohta, ja ükski ei tea tema hauda tänapäewani“. 5. Mos. 34, 5. 6. Mikspärast ütleb püha kiri siin et Mooses Jumala poolt maha maeti?

Kui surma korral taewaminek, nii kui üldiselt usutakse, õige on, siis peaks püha kiri ütleva, et Jumal Moosese taewa wõttis? Piibel teatab aga et Jumal teda maha mattis. Mikspärast sai tema ihu, ehk nagu öeldakse, tema maised jäänused, mulla meelewalda antud?

Põhjuste leiame selles, et patt oli surma ilmale toonud. Mooses, keda Jumal Israeli wabastajaks oli walinud, oli pattu teinud; ta oli püüdnud kaljust weeandmise au omale saada ja see üks patt jättis teda töötatud maast välja. Tema pidi selle patu pärast surema ja saadan nõudis oma, mis õiguse pärast temale kuulus; tema nõudis Moosese hauda asetamist. Jumal täitis saadana nõudmise ja mattis Moosese mulda.

Kuid Jumal ei lastnud teda mitte kaua hauas olla, waid selle ärasteenistuse õiguse alusel, mis tema Poeg pidi siin maa pääl inimese eest läbielama, tuli tema ja aratas

Moosese tema hauast üles. Kuid sääl puutus tema ka saadanaga kokku. Waidluse üle, mis sääl järgnes, loeme meie: „Aga peaingel, Mikael, kui ta kuratiga riieldes waidles Moosese keha pärast ei julenud mitte teutuse kohut tema pääle mõista, waid ütles: Is sand sõidelgu sind!“ Juda 9.

See ei olnud mitte Moosese waim wõi wari, mille pärast saadan waidles ja Jumalaga Moosese keha pärast rääkis. Ei, waid waidlus oli siin Moosese eluta keha pärast, tema sureliste jäänuste pärast.

Nähtawasti ei teatud taewastes eluruumides midagi sellest waimsest olewusest, mis Moosese keha surma ajal lahkus, mille üle tänased jutlustajad nii tõenäoliselt kuulutawad. Jeesus tuli selleks maapäale, et Moosese ihu ülesäratada, tehes teda elawaks inimeseks. Siis wõttis ta teba endaga taewa, kus ta ka praegu on.

„See ei olnud ei Moosese ega Elia waim, kes ärasetamise mäele mahatulid, kus Peetrus, JakooBUS ja Joannes neid nägid ja õnnistegijaga kõnelema kuulsid... üks nendest oli elusalt tulises wantris taewa läinud, mille tunnistaja Eliisa oli olnud ja Moosese ihu oli mullast ülesäratatud, ja taewa wõetud, nagu Judas seda oma raamatus tõendab“.

Kas aga ei ole pühased olewusi juba nüüd taewas, kes siin maapääl on elanud? Selle küsimuse pääle wastab piibel jaatawalt, kuid need ei ole mitte kehata olewused, kellede ihud alles hauas on, waid meie loeme mis Kristuse surma juures juhtus: „Ja Jeesus tõendas jälle suure häälega ja heitis hinge. Ja waata, ettepoodud tekk, mis templis kõigepühama paiga ees, kärises lõhki ülemast otsast alamast saadik. Ja maa wärises ja kaljud lõhkesid lõhki. Ja hauad läksid lahti ja tõusid üles palju pühade ihusid, kes olid maganud. Ja pärast tema ülestõusmist tulid haudadest välja ja läksid püha linna ja näitasid endid mitmele“. Matt. 27, 51-53.

See tõendus on ka weel kahe teise tunnistusega kooskõlas, mis on:

„Seepärast ütleb tema: Tema on kõrgesse üles läinud ja on wangipõlwe wangi wiinud ja on inimestele andeid annud“. Ew. 4, 8. „Ja kui tema raamatu oli lahti wõtnud, siis heitsid need neli elajat ja need neli kolmat kümmend wanemat Talle ette maha... ja nemad laulsid ühe uue laulu ja ütlesid: Sina oled wäärt raamatut lahti wõtma ja selle pitserid lahti tegema, sest et sa oled ära tapetud, ja oled oma werega meid Jumalale ostnud, kõige suguharude ja keelte ja rahwa ja paganate seas.“ Ilm. 5, 8 - 10.

Celolewatest salmidest näeme, et Jeesuse surma ajal kaljud lõhkesid, hauad awanesid, ja kui tema wägewa wõitjana surma ja haua üle, Joosepi uuesti hauast wälja tuli, tõusid ka samal ajal ülesse hulk pühad ihusid, kes olid ennem selleks ärawalitud, et ühes temaga eneste mullasest wõddist wäljatulla; need olid kõikide sel ajal tuntude rahwuste ja keelemurrete ehitajad, keda 40 päewa hiljem ühes Kristusega Isa trooni ette üles wõeti. Tema wiis selle suure saagiks saadud wangide hulga endaga kaasa, sest tema oli hulga pühadid nende wangist wabastanud. Need olid, nõnda öelda, nende miljonite eestujuks, kes kord wiimasel päewal, digete ülestõusmisel, saawad elusse aratatud. Need, keda Kristuse ülestõusmise ajal ülesäratati, on jumaliku plaani järele, Jumala trooni ees teenistuses, taewases pühas paigas, nagu seda Joannesele näidati. Nii siis õpetab ewangelium selgesti et selleks, et igawesesse elusse saada, peab ihulik ülestõusmine olema. Sedasama õpetab meile ka Job, öeldes oma lootuse kohta: „Sest ma tean, et mu lunastaja elab ja mina saan wiimasel päewal mullast ülestõusma; ja mind saab jälle minu nahaga kaetud ja saan oma liha sees oma Jumalat nägema.“ Allioli ja Lutheri tõlge.

See mõte on ka Pauluse tunnistusega kooskõlas, kes ütleb: „Kui Kristus, meie elu, awalikuks saab, siis peate ka teie temaga au sees awalikuks saama.“ Kol. 3, 4.

See aga ei oleks mitte õige, kui surmude waimud ju surma korral ausse saaksid. Paulus näitab selgesti, millal pühad taewasse lähewad. Ta kirjutab sellest Tessaalonika raamatus: „Sest seda ütleme meie teile kui Jumala sõna, et meie, kes meie elame ja üle jääme Issanda tulemise ajani, ei pea nende ette jõudma, kes on magama läinud. Sest Issand ise tahab maha tulla taewast sõjakäikendamise, peaingli heale ja Jumala pasunaga ja kes Kristuse

sees surnud, need peawad üles tõusma esmalt. Pärast peab meid, kes meie elame ja üle jääme, ühtlasi nendega pilwete sees kistama Issanda wastu taewa poole; ja nõnda peame meie ikka Issandaga olema.“ 1. Tess. 4, 15—17.

See hulk, kellest siin öeldakse, et neid taewa wõetakse, ei koosne mitte kujuta waimudest ehk warjusarnastest olemustest. Need on täielised inimesed just niisama kui Jeesus, kes ka enda ülestõusmise järele mitte mõni wari ehk waim ei olnud, waid sama Jeesus, keda apostlite filme ees oli risti löödud. Ülestõusnud Issand püüdis oma jüngerite wale oletusi, sest ka nemad mõtlesid, et ega Kristusel pärast ülestõusmist enam päris ihu ei ole, kõrwaldada ja neid asja mõistmisele juhatada. Nad mõtlesid Kristuse mõne warjutaolise olemuse olema, kui ta end neile Emmauses näitas. „Ja tema ütles neile: miks olete teie nii äraehmatanud ja mispärast tõusewad niisugused mõtted teie seest? Et waadate minu käsi ja minu jalgu, et mina seesama olen; katsuge mind kättega ja waadake, sest waimul ei ole liha ega luud, nõnda kui teie mul näete olewat... Aga kui nemad weel röömu pärast ei uskunud, ja imeks panid, siis ütles ta nende wastu: Kas teil on siin midagi jüüa? Ja nemad panid tema ette küpsetatud kala ja kärjemett. Ja ta wõttis ja söi nende ees.“ Luk. 24, 38—43.

Nõnda kuidas Jeesus äraseletatud ihuga hauast üles tuli, nõnda saawad ka kõik tema pühad, kes on hauda läinud, ka wäljatulema, sest tema on esimene nende seas, kes hauas puhkasi ja elawaks sai.

„Aga nüüd on Kristus surmusest ülesäratatud, ja on esimeseks saanud nende seas, kes on läinud magama. Sest et ühe inimese läbi surm on, siis on ka ühe inimese läbi surmude ülestõusmine. Sest nõndagu Adamale sees kõik ära surewad, nõnda peab ka Kristuse sees kõik elawaks tehtama. Aga igauks oma korra pärast; esimene on Kristus, pärast need, kes tema pärast on, kui ta tuleb... 1. Kor. 15, 20—23. 53 - 55. Nõnda siis näitab püha Riri selgesti, et äraseletatud ihud saawad igawese elu pärima, aga ihuta waimud ei saa iial selle eesõiguse osalisteks.

Ülesäratamise jumaliku imet käsib Paulus alati meil trööstiks wõtta, kui meie oma armsatest surma läbi lahutatud saame; ilma ülesäratamata pole ühelgi igawese elu lootust. 1. Tess. 4, 18.

L. C. Bowenini ainetel.

Eluwürsti ülestõusmine

Raatsjareti suure Brohweti heal oli wai-
tinud. Tema, kes ise ennast „tõde“ ni-
metas, lamas surnult hauas, kuna pimeduse
wäed rõõmupidu pidasid, sest et saadanal
oli pimedate juutide läbi korda läinud Ju-
mala Poega risti lüüa. Diguse ja tõe raja-
mine näis lõpulistult wõidetuna. Jumala
ärawalitsetud rahwas oli oma esitajate läbi
teatanud, et nad Jehoowa teedest, mis Jee-
suse Kristuse läbi kuulutatud sai, — midagi
teada ei taha. Paganad olid juba mõni-
aastasada ennem suurele Loojale selja pöö-
ranud ja ennast suure wastasega ühenda-
nud. Jah, tõesti, pimedus kattis maad ja
pilkane pime rahwas. Kuid siiski — kas siis
tõesti pidi kogu maailm ennast Jumalast
lahki ütlemata?

Brohwetid olid tuliste sõnadega äralu-
nastamisest kuulutanud. Ehk küll näis kogu
tõe ja diguse seisukoht kadunud olema, ja
saadan oma waimude wäega rõõmupidu
pühitsetes, mõeldes, et ta olla lõpulistu ja
otfustawa wõidu saanud, ligines pea see
tund, kus pimeduse nõu pidi tühistatama.
Jumala Poeg ilmus Ista kutse peale wõit-
jana hauast välja. Jeesuse surmamise läbi
oli saadan arwanud tema (Jeesuse) walit-
sust maa peal täielikult häwitada, kuid just
see karm pimeduse waimude tegu pidi wa-
hendiks olema, et otfekohestele inimestele
ärallunastamist kindlustada. Kõik taewa-
suuruste kogu wõis nüüd näha, et Lutsi-
wer ja tema sõjawägi oma elu kaotanud on.

Kurjuse wäed olid Jumala Poja, selle
süda armastusest inimeste wastu põles, ja
selle nõu oli alati nende tarwidustes neid
aidata, teelt kõrwaldada tahtnud. Kuid
Jeesus Kristus oli walmis inimsoo pärast
kõik kannatama, ja ükski teine weretunnis-
taja ei wõi Jeesuse raskust enesega wõr-
rellda. Jumala Poeg kannatas kõige karmi-
mat surma, et meid lunastada. Tema suri
seda surma, mis meie kui patused teeninud
olime ja meie wõime wabalt minna, kui
meie teda, kui Ista Üinusiündinud, usume.
Tema täiuslik elu peab usus meie täiuseta
elu, mis patu sees on olnud, kinnikatma
ja meie wõime jälle kui Jumala pojad ja
tütreid Ista juure tulla ja temalt neid õn-
nistuisi paluda, mida tema kui Kõigetargem
oma lastele tõotanud on.

„Kellel Jumala Poeg on, sellel
on elu.“

Jumala Poja ülesäratamise läbi pani

Ista kõigile sellele, mis tema Üinusiündinud
maa peal õelnud ja teinud oli, oma nõus-
olemise ja pitseri peale. Jeesus Kristus
oli kõigetäielikumal wiisil Ista soowe täit-
nud ja end inimsoo teenistuseks ohwerda-
nud. Ilma Jeesuse ülestõusmiseta, ütleb
apostel, oleksime meie weel oma pattude
sees, ja meil ei oleks igawese elu lootust,
mis patu läbi taastatud sai.

Üinult Jumalal, Loojal on elu enese
sees, (1. Tim. 6, 16) ja ei tarwitse toitu,
et oma elu ülal pidada, nõnda kui seda
kõik teised loodolewused ilma erandita tar-
witawad. Loomu poolest pole ühtegi sure-
mata olewust ja igaliks wõtab päewast
päewa toitu enesesse, et oma elu alal hoida.
Ra ei ole suremata hinge, midagi kehast
eraldunud iseseswat osa. Kes Jumalast
eluallikast ära lõigatud on, sellel on wõi-
mata igawesti olemasolla Spiritism pole
mitte hinge suremattuse tõendus. Kui ei
oleks mitte kuradisi, kes endid surnute
hingedena ilmutawad, siis ei oleks ka spiri-
tismi; sest see on ainult kuraditega läbi-
käimine.

Igawene Jumala elu, mis Jeesuse läbi
awalikust sai, wõetakse usu läbi, Jumala
Poja sisse, ka meie südamesse wastu. Ista
ainusiündinud Poja läbi pannakse selle ku-
ristikule, mida patt inimese ja Jumala wa-
hele tõi, sild peale. Sõnadega, mis selged
on kui päikene, seletab apostel Joannes:
„Kellel Poeg on, sellel on elu, kellel Ju-
mala Poega ei ole, sellel ei ole elu mitte!“
1. Joh. 5, 12. Mitte meis enestes, waid
Kristuse sees on elu. Tema nimi olgu kii-
detud!

Selle maa peal wõime meie Jumala
Poja, Eluandja sisse uskumise teel enesele
eluwäge saada ja Püha Waimu wäe läbi
õiget elu elada. Uuesünni ajal, kui Ju-
malik elu inimesesse asub, kirjutatakse usk-
liku nimi Talle eluraamatusse. Kes Ju-
mala wäe läbi ei ole wõitnud, arwatakse
uskmatade hulka, kes teises ülestõusmises
haudadest välja tulewad ja teises surmas
otfa saawad.

Ülestõusmine on kristlaste
Lootus.

Kristus on surma, kui patujälje ehk ta-
gajärje, ärawõitnud ja sellel läbi on ka õi-
gete ülestõusmine kindlustatud. Ilma selle
ülestõusmiseta ei oleks ka usklikuil igawest
elu ega palka. Waata 1. Kor. 15, 16—18.

Õigete surm lõpetas nende maapealse elu, Eluwürst äratas neid oma jälleilmumisel haudadest üllesse ja annab neile igawese elu krooni. Apostel Paulus kirjutab: Sest et Issand ise tahab maha tulla taewast, sõjakisendamise, peaingli heale ning Jumala pafunaga, ja kes Kristuse sees surnud, need peawad ülestõusma esmalt. Pärast peab meid, kes meie elame ja üle jääme, ühtlasi nendega pilwete sees kistama Issanda wastu taewa poole, ja nõnda peame meie ikka Issandaga olema." Jeesuse jälletulemisega ja õigete ülestõusmisega julgustab apostel usklike, ja ei mitte õpetusega, et otsekui peaks surnud kohe taewa minema. Sest ta kirjutab edasi: "Kinnitage nüüd üksteist nendefinaste sõnadega." 1. Tess. ikka Issandaga olema." Jeesuse jälletule-

Ristimine, kui mahamatmise ja ülestõusmise mälestusmärk.

Ras on sinu, armas lugeja, ülestõusmise wägi juba tegewuses? Need jõud saa-

wutawad uuesünni, ühe eluuuenduse sinu sees. See on tõsiste Jumala laste täbielu, nii kui apostel Paulus kirjutab: "Siis oleme meie temaga maha maetud ristimisega läbi surma sisse, et, otsekui Kristus on ülesäratatud surnust Issa auu läbi, meie ka nõnda peame uues elus käima. Sest kui meie temaga oleme istutatud tema surma sarnaduseks, siis peame meie ka tema ülestõusmise sarnased olema. Et meie seda teame, et meie wana inimene temaga on ristilöödud, et patu ihu peab tühjaks minema, et meie mitte enam pattu ei teeni." Rooma 6, 4—6.

Mitte iseäralik pühade pühitsemine pole ülestõusmise piibllilik meeletuletus, waid usklike ristimine, kelle elus ülestõus-ristilöödud, et näti ihu peab tühjaks mitaja ülestõusmise mälestuse märk. Tõsised kristlased on Jeesuses Kristuses ülestõusmist pühitsenud. Kas see on ka sinu kogemus?

R. U. O.

Rui Maria surnuid ülesäratab

Katoliku kirik on ammu juba õpetanud, et Maarja olla taewasse wõetud ja seal kõikide eest, kes tema poole pööravad palub. Selle õpetuse läbi on Jeesust, kui usklike eeskõstjat, wähemusesse asetada püütud. Nüüd tulla ja õpetatakse, et Maarja jälletulema saab, et surnuid ülesäratada ja taewasse wiia. "Western Watchman'is" (St. Louis, Mo.), ühes katoliku juhtiwast kirjulehes, misjugune peapiiskopi J. J. Glennon'i heakskiitmisel St. Louis'is ilmub ja isegi paawstliku õnnistust saanud on, ilmub 12. augustil 1926. a. juhtartikkel, misjugune Maarja taewaminekut käsitab. Sealt loeme muuseas:

"Surma tunnil palume meie Maarjat, et ta meie eest paluks. Ta teeb ka seda, kui meie tema ustawatels poolehoidjateks edasi jääme. Ja et meie küll surma korral lohkwariseme ja mullaks muutume, siiski saab Maarja, meie ema, oma wäsinud lapsi ülestõusmise päewa hommikul ülesäratama ja nende lehad enefega kaasa taewa wõtma."

Waewalt ustakse omi filmi, kui seda loetakse. Nüüd wõib siis katoliku kirik ka inimeste ülestõusmise korral Kristuseta walmis saada. See ajab Maarja austamise ja Jeesuse au wähenemise peaaegu kõrgema tipule. Kuid meie loeme veel edasi:

"Seda kõrgemat waimulikku au wõime enefele waewalt ette kujutada. Jumala Poeg tuleb

oma Issa õuede wärawateni alla, et oma ema wastu wõtta ja teda inglite ja pühade kuningannaks kroonida. Suure Jumala kogu imbrus hakkas iseäraliku hiilgusega hiilgama... Uhtusega, mis Jumala wäärtiline, pani ta (Kristus) temale (ema) wäärtilise krooni ta pähe ja kuulutas teda taewa kuningannaks, inglite ja pühade kuningannaks; au poolest on ainult Jumal temast (Maarjast) ülem."

Nõnda wõtab siis Maarja teise koha taewas sisse, ja ainult au-hiilguse poolest on Jumal temast ülem. Miks ta õieti esimest kohta pole saanud? Ja Kristus? Noh tema peab kolmandama kohaga rahul olema. See on nüüd, millega katoliiklaste lauda kaetakse, ja et neil piibelt ei ole, et seda pettust kohe näha, usuwad nad seda, kui eestimata tõde, misjugune mingit tõendust ei waja.

Jes. 14. 13, 14. näitab, et Lutsiwer, praegune saadan, lord ennast taewas kõrgemaks ülendada püüdis. Meie loeme: "Aga sina mõtlesid omas südamas: Ma tahan üles minna taewa, üle Jumala tähtede tahan ma oma aujärje tõsta, ja istuda koguduse mäe peal põhja pool. Ma tahan üles minna kõrgema paku pilwe paika ja ennast kõrgemaks sarnaseks teha!"

Rui wäga oli küll Paulusel õigus, kui ta suurt aralangenud kirikut "ülekohtu sala asjaks" nimetab! U. R. O.

Terwis, fasinus

Leetrid ja nende rawitsemine

Dr. med. G. S. Sealb.

Üks üldisematest lastehaigustest on leetrid, mis just selle pärast kõige enam lewinewad, et neid nii wäga elufaridetawaks ei peeta.

Pealegi peetakse leetreid paratamatuks, arwates, et neid fard ikkagi peab saama; kui mitte lapseas, siis ometi hilisemas elus.

Neid wõetakse möödaminematu saatusena, tehes wähe ehk ühtegi tõsist jõupingutust nende ärahoidmiseks. Mõned wanemad lähewad isegi nii kaugele, et nad enda lapsed meeleldi haigusele wälja panewad, et need, nagu nad ütlewad, „nendest fard juba läbi“ oleks. Niisugused wanemad peaksid seepeale mõtlema, et ühtegi neist haigustest fergelt ei tule wõtta, ja et nemad raste wastutuse enda peale tõmbawad, omi lapsi haigustele wälja pannes. Nemad mitte üksnes ei wii oma laste elu otsekohesesse hädaohu, waid haigusel wõiwad tulemustena ka rasked nähtused kaasas tää, mis wõiwad kesta aastate kaupa, wõimalikult ka terwe eluaeg.

Kõige parem on lapsi alati kehaliselt wõimalikult heas seisutorrast hoida, nii et nad suudawad haigustele wastu seista. Kaitsetagu neid mõistlikul wiisil leetrite wastu, aga mitte sel möödul, et ise alalises kartuses elataks, lastes samal ajal lapsi kahtluse ja hirmu mõju all üles kasvada. Tuleb aga mõni nende haiguste märkidest nähtawale, siis tarwitagu iga ettewaatusabinõu, et wõimalikult head haiguselõitu saawutada.

Leetrid

Iga haigus teeb lapse nõrgemaks ja selle tõttu teiste haiguste wastu tundelisemaks, kui ta enne oli; seepärast ärgu wadatagu ühegi haiguse peale ükskõiksest. Eriti leetrid peawad paljud wõrdlemisi hädaohutuks. See on suur wiga. Kui see haigus hooletusse jäetakse, siis kaldub ta, nagu ainult wähesed teised haigused, õnnetumat lõppu tooma. Mõningais mais on suremus

leetritesse kaks korda suurem kui sarlaki tagajärjel ja poole wõrra suurem kui suremus difteriiti.

Uga surmajuhumuste arw üksinda ei ütle weel küllalt. Paljude laste terwis jääb kestwalt nõrgestatuks. Raskete tulemusnähtuste hulka kuuluwad hingekõri katarr, kopsupõletik, tuberkuloos, halb kuulmine, nõrk nägemine, kaela- ja maohaigused, kroonilised neeruhaigused, tuifsoontekõwenemine ja erguhaigus. Mida noorem laps, seda enam tuleb karta raskete tulemusnähtuste hädaohu. Leetrid ei ole wähesse tähtsussega neile, kellel laste edukaif südame peal.

Kuidas leetrid lewinewad

Arwatakse, et leetrite otsekohene põhjus on teatud selts haiguseidusid wõi mikroobid, mis peituwad haige suust ja ninast tulewais wäljaheidetes. Hakkawusaine wõib peenikeste weetilgakaste läbi aewastamise wõi kõhimise puhul wälja sattuda.

Joogiklaasid, tassid, taldrekud, lusikad, waibad, taskurätikud, serwietid, riidetükid, woodiriided ja teised asjad, mida haige tarwitab, wõiwad haiguseidusid laiiali kanda. Teised isikud, kes neid asju enne nende põhjaliku desinfitseerimist tarwitawad, saawad idusid sel wiisil enda kehasse ja jääwad leetritesse haigeks.

Käeandmisel wõi puudutades taldrekuid ehk teisi asju, mida haige tarwitanud, kanduwad haiguseäratajad sõrmede wõi kätte kaudu laiiali. Kätelt satuwad nad nähtawasti isiku enda nina suu ehk silmade peale wõi kanduwad samal wiisil teiste peale üle.

Igaüks peaks heatahtlikult aitama ära hoida leetriteepideemiat. Leetrite hakkawusele wäljapandud lapsed ei peaks kooli minema ega muidu teiste lastega kokku saama. Nemad wõiwad küll hoolega enda käsi ja nägu pesta ja püüda haiguseidusid mitte lewitada, wõiwad aga ise koolis haigeks jäädes teiste laste peale haigust edasi kanda, enne kui küllaldaselt ettewaatust tarwitatud selle ärahoidmiseks.

Haige eest hoolitsemine

Kõige kindlam on arstilt nõu küsida. Kui arsti ei ole wõi oodataks teda, siis

viidagu haige laps wahapeal niisugusesse tупpa, kus ta teiste lastega kokku ei puutu. Senna wiidagu ka kõik asjad, mida laps tarwitanud, sellest ajast kui tema küljes haiguse tunnused ilmuvad; eriti käib see nende asjade kohta, mida ta suus hoidunud.

Haige laps asetatagu hästi õhutatud toas ruttu woodisse. Ruum tuleks see hoida kuid mitte teda ülearu kütta. Soolitsetagu palju wärste õhu eest, kuid hoitagu ära tuuletõmbus.

Kui tuleb haige lapse rawitsemiseks mõni teine laps abiks wõtta, siis wõetagu selleks üks wanem wõi niisugune, kes juba leetrid läbi põdenud. See ei tähenda aga last, kellel olnud punatõbi, sest see on hoops teine haigus.

Igakuks, kes haige lapse rawitsemisest osa wõtab, peaks oma käed pesema, enne kui ta wäljaspool haigetuba midagi puudutab, nagu kõige pealt söögiriistu, mis haiguseidusid wõib teiste peale üle kanda. Talitajale oleks soowitaw kanda kergeid riideid wõi suurt põlde, mida kergesti euda ümber panna ja ümbert ära wõtta wõib.

Kõik wäljaseited juust ja ninast tuleksid wastu wõtta lappidesse wõi pehmesse paberisse. Neid tuleks finnistes paberist kottides hoida kuni nad ära põletatakse. Kellel nende kotifestega tegemist, see peaks iga kord hoolega enda käed pesema.

Emad ja teised haigetalitajad peaksid mõtlema see peale, et leetrihaiguse eod wõiwad mitmesuguste asjade läbi ja mitmesugustel juba ülewalpool räägitud teedel toast wälja kanduda ja end hoolsalt see wastu kaitsema. Nemad ei peaks juudlema haiget last ega ka teisi lapsi, kes haige juures olnud.

Rehast lahkudes ei ela haiguseeod mitte enam kaua; kuid lühikese aja kestel, mil nad elawad, on nad wäga tegewuses, lewitades haigust, mis juba enne haiguse wäljalööki on sündinud.

Peale külgehakkamist tarwitawad leetrid üheksa kuni neliteist päewa enda arendamiseks ja alles pärast aja möödumist wõib haigele lapsele lubada teiste lastega kokku saada. Haiguse wäljalööki algab enamasti näos ja kõrwade taga.

Rawitus

See lapsele iga päew see wannitus. Palawiku lahendamiseks tuleks teha leige wannitus ja külm õõrumine. Tõhe wõi külm õõrumine on wäga karastaw ja mõjub rahustawalt, kui lapsel on palawik. Külmetuse eest tuleb last hoida.

Toit olgu lihtne: selleks tarwitatagu puuwiljamahlased, toorest wõi feedetud puuwilja, leiba, wahel ka üks muna, riisi, liht-

Leetrid

jat puddingit ja muud sellesarnast toitu, mis wäheste suhkruga walmistatud. Piima wõib rohkel määdul tarwitada. Kõhu läbi-jooksu puhul ärgu antagu puuwilja. Sari-likult on seedimine pifaldane ja siis on soowitaw seedimist edendam puuwili.

Soolsal rawitusel, küllaldaselt tähelpanu juhtides wäljaskäimise peale (tarwi-

Noorsoo osakond

Jumala teed

„Iga, mis meie küll oleme teinud, et Jumal meid nii raskelt meie pojaga karistab“. Waiksel nuttis wana emafene oma ette. „Jäta emafene, kui Jumal tahab, muudab ta kõik heaks ja meie palwed ei jää mitte asjatuks“, trööstis teda isa.

Oli ju õige hiline õhtu aeg. Sues oli krabinat kuulda ja peagi astus poeg tuppa, kellest just praegu jutt oli olnud. Tema oli oma wanemate mure põhjus. Nemad olid tõsised kristlased, aga seni ei läinud neil korda oma poega Jumala juure juhutada. Poeg ei tahtnud midagi Jumalast ega usust teada, waid naeris kõige selle üle. Tema taks sõpra olid tal kõik ja üle kõige. Igal õhtul oli ta nendega koos ja tuli hilja koju, nii kui tänagi õhtul.

Külas kuuldus seekord iseäralikku uudist. Oodati uut õpetajat ja pidi olema õige noor. Ja ta tuli. Ta kõneles väga südamlikult. Pühapäewal peale lõunat külastas ta wanemaid perekondi ja wiimaks, kaunis hilja, jõudis ta ka Bergeri majasse. Aeg möödus tähelepanemataalt lõbusas meeleolus; waimulik mõistis wanu inimesi rõõmustada. Sääli tuli wana emafesele oma poeg meele ja ta puistas oma südamet poja suhtes õpetajale wälja. Õpetaja, tõsiselt saades, wõib olla oma elu üle järele mõeldes, haaras piibli ja peagi oli otsitaw kirjakoht leitud. — Paul Berger oli pühapäewa nii kui harilikult oma sõbradega mööda saatnud ja tuli täna waremalt koju kui harilikult. Ta oli rõõmsas tujus ja tahtis oma wanemaid üllatada. Tasa awab ta ukse ja tuleb warwastel toaukseni. Sääli kuuleb ta üht wõõrast mõjuwat häält lugewat: „Eks minu sõna ei ole nõnda kui tuli, ütleb Jehowa, ja kui haamer, mis kalju pihuks fakkis peksab?“ Jer. 23, 29. Kui Paul järgmisel hommikul ülesärkas tundis ta end kui rusuks peksetud. Kuuldud sõna oli tema südamesse tunginud ja teda mõtlema pannud. Järsku kistakse toa ukse lahti ja sisse tormawad kaks sõpra hüüdes: „Paul, kas sa oled unustanud, et meie pidime täna lõbusõidu tegema?“

See ootamata hüüd juhtis Pauli mõtted teiste asjade peale ja eile õhtul kuulnud sõnade mõju kadus täielikult.

Kuid äkki kuuldusid nende ümbruses hüüded: Kiirteated! Sõda Prantsusmaaga! Mobilisatsioon! Paul Berger oli esimeste seas, kes sõtta läksid. Mööbusid päewad, kuud ja aastad.... Kerge südamega oli ta wanematest lahkunud ja tuli aastate järele esimest korda koju, olles peaaegu muutmatu, wast ehk wähe tõsisem olek awalikus temast. Wanemad olid sõja aastatega weel wanemaks jäänud ja nende juuksed hõbehalliks muutunud. Nõrk lootus asus nende südamesse aga see kadus peagi kui poeg ühel päewal ootamataalt ütles: „Ja seda kõik on Jumal lastnud sündida? Ja naeris mitte nii ükskõiksel, kuidas ta seda ennem oli teinud, waid see oli pilkaw hirwituse. Sellest ajast pääle olid wanemad sijemiselt murtud. Paul Berger elas taltsumata hullustuses. Kui ta kord jälle hilja koju tuli ei saanud ta enam wanematelt oma terwituse peale wastust. Wigemale astudes leidis neid mõlemad surnud olewat....“

Kui matuse päew kätte jõudis, oli majas waius. Wanemate surm oli poja pääle sügawa mulje jätnud. Wanemad asetati wiimasele puhkepaigale ja poja elu näis aja jooksul jällegi harilikku roopasse kaldumat. Ta isegi kihlas end ühe neiega. Mõne aja pärast astub ta jälle wanasse joogimajasse. Ta tunneb aga igal pool tagasihoidlikkust ja wõõraksjäämist; tühjus haigutab temale igalt poolt wastu. Korraga leiab ta end tänawal ja ütleb iseenesele: „On see tõesti wõimalik?“ Teda on oma sõbrade seltsist wäljajehedetud. Teisel päewal saab ta seda selgemalt tunda. Tema paremad sõbrad, keda ta oma noorest põlwest tundis, keda ta oli piiritult usaldanud, need olid teda petnud, äraannud. Nad olid tema üle pahasti rääkinud, teda teiste silmis halwaks teinud, nõnda et igauks temast eemale hoidis. Mida oli ta neile teinud? Tema ümbrus muutus pimedaks, ja usaldus inimestesse kadus. Elurõõmsast Paulist oli teine mees saanud. waike, kinnine ja irooniline inimene.

Iga päew läis ta oma pruudi juures, kes tema ainsam tugi näis olevat. Ühel päewal, kui ta oma äriasjus käimas oli, tuli tal igatsus oma kallima juure sisse astuda, et teda ootamata rõõmustada. Ta astub õige tase oma mõrvoja ukse ette, kuid ehmatuseks kuuleb et sääl on üks teine juba ees. Sõnalausemata läheb ta koju. Raua istub ta sääl. Väljas on pimedaks läinud, kuid weel tumedam on tema hinges. Esimest kord omas elus lasseb Paul Berger oma elu filmade eest mööduda. Mis oleks tal siin weel teha? Misli ei võida teda enam siin. Tema armsad wanemad on surnud, tema sõbrad enam kui surnud, ja pruudist on ta ka maha jäetud. Wäsinult ja aeglaselt tõstab ta pead. Kuid — mis ma näen? Suurte säravate tähtedega näeb ta oma ees kui õhku kirjutatud olevat: „Eks minu sõna ei ole nõnda kui tuli, ütleb Jehowa, ja kui haamer, mis kalju pihuks kätti pekseb?“ — Järgmisel hommikul, kui passija tuli, leidis ta nooremehe meelemärkuseta põrandalt. Arst konstateeris erkude wapustust. — — — Pääle pikema põdemise paranes Paul ihulitult ja aega mööda fogus ta ka waimselt. Samuti kaswas ka ta usk Jumalasse. Nüüd oli ta ülesleidnud, kust see imeline nägemine toli teatud õõl pärit oli. Seinal rippus tema wanematest sinna asetadud — sätendamates wosworitähedest tekst ja tema ärritus oli puuduwa osa omalt poolt juure lisanud. Jumala nõu oli teda teisele teele juhtida, sest tema wanemate palwed ei pidanud mitte asjatuks jääma

Algast hoolas piibli uurimine. Tema pidi selle raamatuga täiesti tutwunema, mille sisu esimesed sõnad juba nõnda tema pääle olid mõiunud. Tema ise tarwitas oma elus kindlat tuge. Inimeste kohta oli ta täiesti usalduse kaotanud. Nüüd oli ta Jeesuse, selle tõelise sõbra leidnud.

10. aastat hiljem suri Paul Berger, misjonäärina wõõras maajaos, sellejärele kui ta mitmeid õnnetuid selle juure oli juhatanud, kes ka neile abi anda wõis.

W. Noakk.

Üraunustatud raamat

Ülikooli professor Thomson oli uhke oma suure raamatukogu üle, mis koosnes mitmest tuhandest köitest. Suurema osa nendest tema oli pärandanud oma rikkalt naifeisalt — tuntud teadlaselt.

Thomson oli 45 a. wana, kuid juuksed

olid juba hallid, mis tunnistasid rasketest läbielamistest; temal tihti puudusid uni ja südamerahu.

Ta oli warakult isa kaotanud ja pärast isa surma oli edasiõppimiseks ise raha teeninud tundide andmisega ja pesutrikimisega ema seltsis, kes tol ajal keldriforteris pesu-äri pidas.

Omas noores eas oli Thomson tihti piibelt lugenud ja oma uskliku ema seltsis laulnud ning palwetanud.

Ujad ja asjad olid muutunud...

Nüüd oma keskeas oli Thomson jõukaks ja kuulsaks meheks saanud, kes uskus ikka weel Jumalat, ei eitanud ka piibelt, aga füiski kunagi teda ei lugenud ega ka palwetanud...

Thomsonil oli linnas palju sõpru, teda nad tihti külastasid ja neid nähti sageli teatrites, aga ei kunagi palwetades.

Selletõttu, et nende ainutene laps, wäikene Arthur, oli raskesti haige, oli nendel see kord rõhutatud meeleolu ja nad otsustasid uut aastat täna kodus wastu wõtta.

Professor ladus raamatuid riitulile, mis raamatukõitja oli tagasi toonud.

„Ellen, eks ma läskinud kõiki raamatuid kelingorisse kõita, aga ometi üks raamat on nahkõites kuldõitega,“ — ütles mees.

Raamatut lahti liüies luges Thomson pealkirja: „Piibli Raamat, see on kõit Wana ja Uue Seaduse Püha Kirj.“ Esimese lehekülje ääre peale oli wärisewa käega kirjutatud: „Minu südamest armastatud pojale Thomas Thomsonile mälestuseks tema surija ema poolt.“ — Neid ridasid lugedes muutus professori nägu kurnaks, pisarad langesid filmadest ja ta huultelt kostsid sõnad: „Mu ema, mu armas ema...“

Raamatu wahelt kukkus põrandale kirj, mille proua Thomson üles tõstis ja ette luges järgmiselt: „Lugupeetud härra professor! Kui ma teie riitulilt raamatuid kõitmiseks wiies kasti ladusin, leidsin ma riituli alt tolmust seest wanade ajalehtede hulgas ühe lõhutud kaantega „Raamatute Raamatu“. Sinnedes Piibelt üle kõikide teiste teie raamatute wõtsin selle kaasa ja ehtisin teda kõige ilusamasse kõitesse, missuguse töö eest ma teilt tase ei nõua. Olgu see teile uue aastaks kingiks ja teie ema mälestuseks. Palun teie eest Jumalat, et teie ka hakkaksite Jumala Sõna armastama.“ Austusega: A. Walter.

Kirja lugedes sai Thomsoni süda liigutatud ja temale tulid meelde need õnnitlusrikkad tunnid, millal tema oli oma ema

selfsis piibelt lugenud ja palwetanud ning südames rahu maitanud...

Uuel aastal, pärast poja surma oli Thomsonite elus pööripäew — nad leidsid äraunustatud raamatust — piiblist — endi ain-sama Trööstija ja Lunastaja. Piibel oli nende elu uuendanud ja selle perekonna kõige kallimaks raamatuks saanud. Opetlase perekonda ilmusid uued sõbrad, uued huwid, ning südamesse asus rõõm ja rahu.

Nad tundsid peagi eneste elus kui tõde see on, millest Paulus Wilippi rahwale enda, kui minewiku suurima haritlase, meelemuute kohta kirjutas.

„Uga mis mulle kasuks oli, seda olen ma Kristuse pärast kahjuks arwanud. Ja tõesti, mina arwan ka kõik kahjuks oma Issanda Jeesuse Kristuse väga kalli tundmise vastu, selle pärast ma kõik olen kahjuks arwanud ja arwan seda ka pühkmed olewat, et ma Kristuse wõiksin kasuks saada ja et mind tema feest leitaife.

Thomsonite ärkamislugu ldi ümbruskonnas ka omajagu laineid ja walmistas neile nii mõnegi wõitluse, kuid see leitud raamat, mis nende raskuste tõelik põhjus oli, sisaldas samuti ka arstirohtu walutawatele haawadele. Thomsoneid nähti sagedasti kui wõitluse lained liig kõrgemale tõusma kippusid, ühes koos palwetawat ja Pauluse sõnu lugewat, mis olid: „Sest see on teile armust antud, Kristuse pärast, et teie ei pea mitte ükspäinis tema fisse uskuma waid ka tema pärast kannatama, ja teil on seesama wõitlemine, missugust teie minust olete näinud ja nüüd minust kuulete.“ Wil. 1, 29. 30.

Nende ülem püüid oli ustawalt õnnistegija auks ja tema töö kasuks tegewad olla, pidades meeles, et peagi tuleb õige kohtumõistja ja wabastab kogu maailmas oma lapsed kannatuse koolist, wies neid jäädawasse kodusse. Ka nemad lootsid sellest eesõigusest osa saada, mille jälgise see äraunustatud raamat neid oli juhatanud.

B. Treier.

Õige warjupaif

„Jehowa nimi on tugew torn, sinna juure jookseb see, kes õige ja saab kõrge warjupaifa“.

Op. s. 18, 10.

Olin wäsinud, — koduta, — kaitseta, sest keset mässawaid eluwoogusid, kus üks mu-relaine teise järele mu hinge peale käisid, pidin nende vastu wõitlema, et nad mind alla ei mataks...

Kuid lõpeks rauges mu jõud...

Sääl seisid siis lohe saadan mu kõrwal ja sojistas sala: „Kumal laps! — Miks wäewad sa end? Miks matad sa oma nooruse aastaid „wagaduse“ hauda? — Mis kasu sul feest? — Ning ma nõrksein — langesin...“

Mu waim, mu süda kohises ja mühises, kui wahutaw laine täis wihatuju mu sees, mis pöörase kiirusega ikka laugemale — laugemale kaob pimedasse udusse...

Ma tundsin end täiesti maha jäetuna — kaitseta — kui poleks mul enam inimõigusi

Ning ükski asi ei suutnud mind aidata — trööstida mu kurba südant, tagasi tuua kaotatud Jumala rahu.

Uga fuisi! Keset elutormisid pöörasin omad silmad taewa poole ja nägin sääl kõrgel sätendawaid tähti. Ja ma teadsin: Jumal elab seal! Mu südamesse asus rahulik jalajane tung, kui selle peale wõtlestin.

Ma alandasin uuesti palwele ta ette. Teatasin omad palwamad soowid ning palusin talt tõsist rahu ja kaitset.

Ja minu Jumal ei jätnud mind mitte maha. Ei! Ta koguni trööstis mind oma sõnaga: „Sest nõnda ütleb Jehowa: Ma elan kõrges ja pühas paigas, ja nende juures, kes rõhutud ja waimust alandlitud on, et alandlitute waimu rõhutute südameid elawaks teen. (Jes. 57, 15.)“

Taewalik rahu ja õnn on mu rinnus aset wõtnud. Ma olen seepeale julge, et tema mind juhik ja warjab mu elutormides. Ja ma wõin ühes Lawetiga hõifata: „Kes kõige wägewama Jumala kaitsemise all elab ja alati kõige kõrgema warju alla jääb, see ütleb Jehowale, Sina oled mu warjupaif ja mu tugew linn. Mu Jumal, selle peale ma loodan. Oma tiwa sulgedega fatab ta sind ja tema tiibade alla wõid warju kippuda. Tema tõde on kilp ja sõjariist. Ei lasta õnnetust su peale tulla ega wiga ei pea su maja ligi saama. Sest tema tahab omad inglid sinu pärast käskida, et nemad sind peawad hoidma kõige su teede peal“.

Ütsnes Jumala juures on mu hing wait!“
A. Kala.

Kewad

Taewas on halles meerikkais pilwis, ning sajab sooja wihma. Otsatu lõputa näib olewat see sadu. Langew wihm sünnitab õhus kerget kahinat; hommikust õhtuni ja õhtust hommikuni woolawad kohisewad ojad, kandes merre oma segast wett, mis

nõrgunud sulawast lumest. Siin ja sääl on näha weel lund, mis siiski kiiresti kaob. Õht on jahe. Terwe loodus wiibib nagu pühalikus aimootuses; waid ofaspuud wawatavad erkalt ning lehtpuud warjates ajawad pungi. Juba mäendlwakuil haljendabgi rohi ning õitsewad esimesed külmalilled. Ka lahke lookese lõõritus kostab kaugemalt põllult.

Päewad kaowad, mis toob looduses alati uuendusi esile. Peagi fased on lehtis ja toomed on ehtis. Metsti täidab mahe lindude laul ja siristus. Ja õhtul, kui kõik nii sume ja waike, õõbit laulab rõõmsalt aja ääres. Kõik loodus tahaks nagu ühiselt hüüda: „Kewad on tulnud! Märgate sedal!“

Ka inimese hinges ärkab nüüd midagi. Sääl lõõwad helisema ennetundmatud feelid, õrnad ja lõpmata kaunid. Isegi kõige kurwameelsesemas hinges tärkab salajane lootuskäär — tal selgineb film, nähes õitswaid lilli ja ilusasti ehitud puid ning põõsaid. — Terwe taewas ja maa jutustawad Jumala suurust ja au. — Kuid mis kahju! Ruttu, nii wäga ruttu kaob õierikas kewad, möödub lustiline suwi, tuleb sünge sügis ja tormine talw, mis wast alles möödus.

Iseäranis wäärtuslik on kewad aga neile, kes wiibiwad nooruse õitswamais aastais, kelle rinnus kewad leiab wastukaja ja kelle filmis on igatsus meri. Minult noorus on õnnelik õieti kewadel, sest ta teab weel wähe elutormeist ja hallest päewist, mis ähwardawad muuta inimese tuimaks ja tasandada ta sammu. Kuid, nagu waheldub looduses kewad, kaob ka noorus ja ei pöördu iialgi enam tagasi. Burunewad kõik kuldised unistused, tumeneb film, kaob lapselik rõõm ja asemile astub tõsine elu ja esineb õige ilm.

Minult ükskord on inimesel õitseaege elus, mis möödudes peab kandma lõikuseks wilja.

Kuid kõigetäielikumad ja puhtamad kewadrõõmu wõib tunda ainult see, kelle südames on tõusnud Elupäike-Jeesus, pannes woolama elujoed ja helisema rõõmulaulud, kelle Looja ühtlasi on saanud ta Lunastajaks, ja kes end seega tunneb olevat kaheksendajalt Jumala oma, esitaks loomises ja siis ka lunastamises.

Kena on kewad! Kuid tuhatkord kenam ja ilusam on igawene kewad!!! S. R.

Armastus teeb leidlikuks

Parüüsi ühe juukselõikaja juure tuli umbes 80 aastat tagasi ilus, aga kehvalt riie-

tatud tütarlaps ja pakkus oma imeilusaid juukseid müüa. Ta ütles et tema peab nende eest 60 franki saama, sest kodus olla tema ema haige woodis ja nooremad õed nälgida. Kui juukselõikaja ainult 20 franki pakkus, palus tütarlaps wärisewal häälel 40 franki anda; kuid mees kehitas õlgu. Kui tütarlaps juba selleks istewalmis oli, et 20 frangi eest oma juukseid ära lõigata lasta, tõusis üks wanem härra istmelt; ta ulatas sellele tütarlapsesele kaks paberiraha ja küsis sõbralikult: „Kas teie tahate selle raha eest enda juukseid mulle müüa?“ Ilma et ta raha pääle oleks waadanudki, ütles tütarlaps: „Ja, minu härra!“ Wanahärra wõttis juukselõikaja käest käärid, walis selle tütarlapsese juuste seast kõige pikema juuksekarwa wälja ja lõikas ära. Ta asetaski äralõigatud juukse oma taskuraamatu wahela, pigistas lahkelt ehmatusest kõnelemiswõimetu tütarlapsese kätt ja lahkus ärist. Alles nüüd waatles tüdruk terasemalt raha; need olid 2 saja-

Järg waata lht. 64.

Leetrid ja nende rawitsemine.

Algus waata lht. 58.

lifel korral tehtagu klistiiri) ja sagedal wanitusel paraneb laps harilikult hästi. Peale haiguse üleminekut kõrguspunktiist jäetagu laps weel wähemalt üheks nädalaks woodisse, et ära hoida seisukorra halwenemist ja haiguse tagasitulekut. Leetrite järelhaigused, nagu hingekõrikatarr ja kopsupõletik, on eriti kardetawad. Sel põhjusel tuleks kõige suuremal määral hoolitseda selle eest, et lapsel soe oleks ja ta siiski samal ajal palju wärsket, puhast, karastawat õhtu hingaks.

Silmahaiguste hädaõhtu tuleks samuti ära hoida. Kui palju päikesepaistet soowitaw on (seda wõib ka saada kahjuta, kui filmad kaitsetud on), wõib olla juhuseid, kus tarwis on tuba tumedaks teha, et wähen-dada heledat walguft. Silmade kaadmiseks tarwitatagu 4 protsendilist boorhappe lahu.

De si n f e k t i o o n p e a l e h a i g u s t .

Säbisuitsetamine ei ole tarwilik; aga kõik riidetükid, woodiwaibad, linad, padjapüürid jne. tuleks kaksikümmend minutit keeta. Tuba, milles haige elas, tuleks mõni päew õhutada ja päikesepaistele wälja panna. Tarwilisel ettewaatusel wanemate poolt ja kaitide, kellesse asi puutub, nii wanemate kui loolikalitsuse kaastööl, oleks wõimalik leetrid ja teisi epideemilisi lastehaiguseid suurel määral piirata.

Päewasündmused ajamärfidena

Wana Palästiina põgeneb uue eest. Wana Palästiina samub järjekindlalt tödunemise poole, kaebab Dr. Snelter. Ta kirjutab sõnasõnalt: Kui ma selle pääle mõtlen, kuidas see maa minu lapse põlwes wäljanägi, ehk ka 40 aasta eest, kui mina noore misjonärina Betlemma tulin, siis on wõimata seda täna äratunda. Inglise maawalitsusega ühes on siin uus aeg alanud, misjuguine lihtsalt wanad moed ja wiisid häwitab ja selle asemele wõõra Euroopallise maailma asetab. Ja imelik, just need sisserändajad juudid, kelle isad lord piiblitikul ajal siin on elanud, aitawad suuremalt jaolt selleks taasa, et piiblis kirjeldatud elukommere jäljed täielikult äratuowad.

Remad toowad senna uue aja enda piikstega, pindsakitega, liibaratega, automobillidega, streikidega, tödliste rahutustega ja enamusega. Woadutod tekitawad silutamata teedel määratunaid tolmupilweid teedel, mis enne tolmuta olid. Raudtee weduri wiile lööb Palästiina orgudes, Inglise ametnikud on walitsemas, õhtumaa näotud naisterahwaste riietamise moodid on walitsemas, lühikesed kuued ja lühikeseks lõigatud juuksed moonutawad Jerusalemma tänawaid. Pärismaalastel pole küllalt julgust wõõra mõju ja kommete wastu seista. Wanad, ilusad rahwariided, mis alati wanu piibli aegu meeldetuletajid, kaowad wäga kiiresti. Wanad korned, mis melle fagedasti tõeasjadena piibli seletuse juures tarwis oli, kaowad kõik aegajalt. Kui mina mitte oma raamatut: „Kas tunned maad?“, mis meid piiblistele jälgebele juhatab, mitte poleks 40 aastat tagasi kirjutanud, täna poleks see enam wõimalik.“

Sündmused Hiinas wõtawad ilka ähwardawama ilme: Siin ei ole millegi muuga, kui muulaste Hiinast wäljaajamisega tegemist, misjuguised kõiksuguste ettekäänete all kuni Hiamaale nõrgalt Hiinalt mitmesuguseid erieesõiguseid said ja maaalad kasutajid, Põhja-Hiina walitsus, kes neid eesõiguseid wälismaalastele edasi jätta tahaks, peab aga wõitluses Wõuna-Hiina walitsuse eest, kes iseseiswa Hiina põhimõtte eest sõdib, taganema ja kaks kolmandikku maapinnast ühes 300.000.000 elanikuga on täna juba Wõuna-Hiina rahwuslaste juhtimise all. Ameerika ja Inglise walitsused saadawad sõja laewu ja sõdureid Hiinasse; aga Wõuna-Hiina rahwuslise walitsuse wälksminister teatab, et iga sõjalaewa Hiina wetesel jõudmisel 100.000 noort hiinlast seWeks teenistusesse kutsutakse, et wäljamaalasi maalt wälja peksta. Hiinlased püüawad küll üsfituid wäljamaalasi kaitsta; kuipalju see aga neile korda läheb, näitab muidugi tulewik. Paljud misjonärid on pidanud oma tegewuspõhised põgenema, et enda elu hädaohu eest kaitsta. Weebruaris tuli Hiinast teade et S. P. Adwendistide misjonärid weel kõik enda postidel on ja kuni Hiamaale on wõinud tegutseda.

Rogu sündmused Hiinas näitawad asjade segaseminekut hommikumaa ja tuletawad tahtmatast piibli ettekuulutusile meele, mis „luningate teest, kes päewatõusmise pool“, on kirjutatud. Waata 3Im 16, 12—14.

Protestantlased kõrwaldawad Jeesuse nime. Londani misjonühing, misjuguine protestantlastest koosneb, on ajalehede teatel Jeesuse nime kõrwaldanud lauludest ja palwetest, mis Indias tarwitatakse. Samuti jäeti Jeesuse nimi wälja raamatutest ja traktaatidest, mis sääl maal laialilaotatakse. Seda olla sellepärast tehtud, et buddalased ja mohameedlased Indias selle pääle ei komistats. Mis eesmärk peaks siis küll weel Indiasse minna olema, kui tiigi selle nime, kes ainsam õnnistuse allikas on, „wata alla“ pannakse? Kas on üldse ewangeltumit ilma Kristuseta?

Paawst ja Mussuliini. Rogu Itaalia ajalokirjandus, eestkätt aga Mussuliini mõju all olew „Popolo di Roma“ räägib peagi maadleidwast watikaani leppimisest Itaalia walitsusega ja lahtmeele kõrwaldamisest, mis nende walitsuste wahel juba 1870 a. jaatid on kestnud. Kirikuriigi kõrwaldamise ja Itaalia ühendamise ajast kuni Hiamaale oli iga läbi käimine paawsti ja kuninga wahel katkestatud.

Küüdnne Itaalia walitsus olla aga nõus paawsti waimulikku ülemwalitsust Itaalia üle tunnistama ja temale ka küll maad omanduseks andma, mis temale wäljapääsu merele wõimaldaks Raudtee jaama ehitus watikaani ette olla juba plaanitsusel. Praegu jatkatawad läbirääkimised töötada edurikast lõppu.

Watikaan loodab ka lord ärawõetud kirikuwaranustusi tagasi soama. — Metjalise haaw paraneb igal pool silmanähtawalt. Loe 3Im. 13,3.

Reis taewatehadele. Tähetundjad jutustawad meile määratunatest kavgustest üsfitute taewatehade wahel, mida inimene endale waewalt suudab ettekujutada.

Siin järgnewad mõned arwud, mis meile wõiwad wõrdluseks olla Raudtee rong, mis hiigla kiirusega — 60 inglise miili tunnis — edastormab, tarwitab kuu pääle reisuks 166 päewa, marsi pääle 76 aastat, merkuuri pääle 110 aastat, päikese pääle 117 aastat, neptuni pääle 5055 aastat ja lähema kinnistähje pääle 40 miljoni aastat. Seejuures on niisugune kinnistähk ainult mõned walguse aastad meist eental. Mis aga siis öelda reisuist nende tähtede pääle, mille kavgust arwatakse sadade ja tuhandate walguseaastatega? Tõesti ääretu on looduse ruumala!

Armastus teeb leidlikuks.

Algus waata lht. 63.

frangilist paberiraha. 200 franki ühe ainsa juukse eest! Tütarlaps tormas wälja tahes heldet härrat tänada. Ta nägi weel parajasti seda härrat ühe hottelli uksest sisseastuwat. Säält järekküsidest kuulis ta et see härra olla Saksa õpetlane, Alexander von Humbolt, kes ajutiselt Pariisis wiibis.

80 aastat tagasi ohwerdati omi pikki juukseid omaksete näljast päästmiseks, täna aga m o o d i a l t a r i l e .